

Yttrande av Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska havs- och fiskerifonden och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 508/2014

[COM(2018) 390 final — 2018/0210 (COD)]

(2019/C 110/20)

Föredragande: **Brian CURTIS (UK-II)**

Remiss från rådet	12.7.2018
Remiss från Europaparlamentet	2.7.2018
Rättslig grund	Artiklarna 42, 43.2, 91.1, 100.2, 173.3, 175, 188, 192.1, 194.2, 304 och 349 i EUF-fördraget
Presidiets beslut	22.5.2018 (i avvaktan på remiss)
Ansvarig facksektion	Facksektionen för jordbruk, landsbygdsutveckling och miljö
Antagande av facksektionen	27.11.2018
Antagande vid plenarsessionen	12.12.2018
Plenarsession nr	539
Resultat av omröstningen (för/emot/nedlagda röster)	214/1/3

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 EESK välkomnar kommissionens förslag, som ger ett mer flexibelt system för medlemsstaterna i linje med deras strategiska prioriteringar, och som syftar till att stödja en hållbar affärsmodell för fiskare och bevara fiskerisektornas konkurrenskraft. EESK uppmanar i synnerhet till ett skyndsamt antagande, en mer tillgänglig finansieringsmekanism och ett mer proportionerligt och harmoniserat påföljdssystem. Det organiserade civilsamhället och de regionala plattformarna för berörda parter bör göras delaktiga i alla skeden av processen, från utarbetandet av nationella planer till slutbedömningen.

1.2 EESK anser att den nuvarande budgeten för EHFF bör bibehållas (6,4 miljarder euro). Detta är avgörande för att åstadkomma de genomgripande förändringar och uppgraderingar av fiskerisektorn som EU kräver. Det bör framför allt noteras att den nuvarande EHFF uppgår till 0,6 % av den fleråriga budgetramen 2014–2020, vilket innebär att en minskning av dess medel kommer att ha en försumbar inverkan på EU:s totala budget men eventuellt ödesdigra konsekvenser för många kustregioner.

1.3 EESK konstaterar att kommissionens förslag inte grundar sig på en detaljerad bedömning av de sociala och ekonomiska konsekvenserna. Denna brist förvärras av att fiskerisektorn har befunnit sig i kris i över 20 år. Kommittén kräver därför att Europeiska kommissionen (i synnerhet GD Sysselsättning) skyndsamt ska engagera sig och att en sektorsbaserad social dialog ska inledas i syfte att fastställa vilka åtgärder som är lämpligast för att kompensera för de ekonomiska och sociala konsekvenserna.

1.4 EESK framhåller att vattenbruket och den blå ekonomin fortfarande har mycket långt kvar till att kunna kompensera för förlusten av företag och arbetstillfällen. Kommittén uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att inrätta en förenklad mekanism för både nya vattenbruksprojekt och modernisering av befintliga.

1.5 Den sociala dimensionen bör prioriteras i den nya EHFF för att stärka och finansiera åtgärder för främjande av och stöd för social dialog, säkerhet, arbetsförhållanden och kapacitetsuppbyggnad, och därmed förbättra arbetstagarnas kunskaper samt generationsskiftet.

1.6 Kommittén uppmanar Europeiska kommissionen och medlemsstaterna att vidta kraftfullare åtgärder genom att genomdriva full spårbarhet för importerade varor, både med avseende på olagligt, orapporterat och oreglerat fiske och livsmedelssäkerheten. Kampen mot alla former av slaveri och exploatering, antingen ombord eller vid bearbetningen i land, bör vara en hörnsten i den nya globala EU-strategin för fiskeri och världshavsförvaltning.

1.7 EESK rekommenderar att nya fartyg finansieras för att ersätta de gamla, under förutsättning att fiskeflottan i fråga inte har någon överkapacitet och att målarterna fiskas på en nivå med maximal hållbar avkastning. Denna åtgärd bör omfatta användningen av hållbarare och effektivare motorer för att minska koldioxidutsläppen och garantera besättningarnas säkerhet.

1.8 Kommittén rekommenderar att man behåller de nuvarande kriterierna för tillhandahållande av ekonomiskt stöd och ersättning vid tillfälligt eller permanent upphörande med fiskeverksamhet. Det är viktigt att både fiskarna och ägarna av fiskefartyg kan dra nytta av dessa finansieringsverktyg.

1.9 Kommittén stöder förslaget om särskilda åtgärder till förmån för småskaligt kustfiske, vilket utgör en väsentlig drivkraft bakom försörjningen och kulturarvet i många kustsamhällen. För att stödja en hållbar affärsmodell för det småskaliga fisket är det dock även viktigt att fastställa skräddarsydda bevarandeåtgärder och tekniska åtgärder i områden där detta fiske är mer utbrett (t.ex. Medelhavet). Sådana åtgärder bör anpassas efter olika former av fiske och efter varje havs biologiska egenskaper. EESK anser att effektiv datainsamling och kontroll samt effektivt genomdrivande utgör väsentliga förutsättningar för en ansvarsfull fiskeförvaltning som ökar de sociala och ekonomiska fördelarna för fiskare och lokalsamhällen.

2. Inledning och metod

2.1 Den nya Europeiska havs- och fiskerifonden (EHFF) ingår i den fleråriga budgetramen 2021–2027. EHFF utgör ett grundläggande redskap för att stödja uppnåendet av den gemensamma fiskeripolitikens mål, främja genomförandet av unionens havspolitik och stärka den internationella världshavsförvaltningen, särskilt inom ramen för Agenda 2030 för hållbar utveckling.

2.2 Europeiska ekonomiska och sociala kommittén (EESK) betraktar EU:s nya långsiktiga budget som en avgörande faktor för hållbar utveckling, tillväxt och sammanhållning och, mer allmänt, för Europas framtid. Därför har detta yttrande en nära koppling till alla andra yttranden i vilka särskilda fonder inom ramen för den fleråriga budgetramen 2021–2027 analyseras⁽¹⁾.

3. Förslagets innehåll

3.1 Den nya EHFF 2021–2027 kommer att inriktas på följande fyra prioriteringar:

- Främja hållbart fiske och bevarandet av marina biologiska resurser.
- Bidra till livsmedelstryggheten genom vattenbruk och marknader som präglas av konkurrenskraft och hållbarhet.
- Göra det möjligt för en hållbar blå ekonomi att växa och främja välmående kustsamhällen.
- Stärka den internationella världshavsförvaltningen och möjliggöra trygga, säkra, rena och hållbart förvaltade hav och oceaner.

3.2 Budgeten för den nya EHFF kommer att uppgå till 6,14 miljarder euro i löpande priser. Resurserna fördelas huvudsakligen mellan delad förvaltning och direkt förvaltning. 5,31 miljarder euro tilldelas inom ramen för delad förvaltning med medlemsstaterna och 0,83 miljarder euro inom ramen för Europeiska kommissionens direkta förvaltning.

3.3 Syftet med kommissionens förslag är att övervinna begränsningarna för EHFF 2014–2020 och upprätta ett finansieringssystem som kan bemöta de nya utmaningarna inom ramen för målen för hållbar utveckling. Huvudinslagen i den nya EHFF är följande:

⁽¹⁾ EESK:s yttranden om *Den fleråriga budgetramen för perioden efter 2020* (EUT C 440, 6.12.2018, s. 106), *förordningen om gemensamma bestämmelser 2021–2027* (EUT C 62, 15.2.2019, s. 83), *förordningen om Europeiska regionala utvecklingsfonden och Sammanhållningsfonden för perioden 2021–2027* (EUT C 62, 15.2.2019, s. 90), *förordningen om europeiskt territoriellt samarbete 2021–2027* (EUT C 440, 6.12.2018, s. 116), *förordningen om gränsöverskridande samarbete 2021–2027* (EUT C 440, 6.12.2018, s. 124), *Europeiska socialfonden+* (EUT C 62, 15.2.2019, s. 165), *förslag till Horisont Europa (det nya nionde ramprogrammet)* (EUT C 62, 15.2.2019, s. 33).

3.3.1 Förenkling

EHFF 2014–2020 grundar sig på en strikt beskrivning av finansieringsmöjligheter och regler för stödberättigande, vilken har komplicerat genomförandet för medlemsstater och stödmottagare. EHFF 2021–2027 ger en bredare uppsättning möjligheter med hjälp av vilka medlemsstaterna kan rikta stöd till sina strategiska prioriteringar. Framför allt beskriver förordningen olika stödområden inom ramen för varje prioritering för att därigenom tillhandahålla en flexibel ram för genomförande. Medlemsstaterna kommer, i samband med att de utarbetar sina program, att ange de lämpligaste metoderna för att uppnå prioriteringarna. De kommer att ges flexibilitet i fråga om reglerna för stödberättigande.

3.3.2 Anpassning till andra EU-fonder

I den nya fleråriga budgetramen anges regler som gäller för alla fonder i en förordning om gemensamma bestämmelser. Framför allt kommer särskilda synergier med andra fonder (Eruf, ESF etc.) att utvecklas.

3.3.3 Villkorlighet

I överensstämmelse med FN:s konferens om hållbar utveckling (Rio+20) och mål nr 14 för hållbar utveckling om bevarande och hållbar användning av haven har EU åtagit sig att främja en hållbar blå ekonomi, bevara biologiska resurser och uppnå god miljöstatus, förbjuda vissa former av fiskesubventioner som bidrar till överkapacitet och överfiske, avskaffa subventioner som bidrar till olagligt, orapporterat och oreglerat fiske och avstå från att införa subventioner av det slaget. Av denna anledning inför förordningen restriktioner och villkor (icke stödberättigande verksamhet) i syfte att undvika negativa effekter på bevarandet inom fisket.

3.3.4 Inriktning på resultat

Prestationsbedömningen av EHFF-stödet kommer att göras på grundval av indikatorer. Medlemsstaterna kommer att rapportera om framstegen mot att uppnå de fastställda delmålen och målen. Kommissionen kommer att göra en årlig resultatöversyn på grundval av de årliga resultatrapporter som utarbetas av medlemsstaterna, vilket kommer att göra det möjligt att tidigt identifiera eventuella genomförandeproblem och korrigerande åtgärder.

3.3.5 Miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet

Hållbart fiske och vattenbruk ingår bland huvudmålen för den gemensamma fiskeripolitiken. I överensstämmelse med hållbarhetsbegreppet i vid bemärkelse bör ekonomiska, sociala och sysselsättningsmässiga vinster eftersträvas parallellt med miljömålen. Maximal hållbar avkastning kommer att förbli den centrala metoden för att säkerställa hållbart fiske. Stöd kommer att tillhandahållas för övergång till hållbarare verksamhet. Ersättning för exceptionellt upphörande med fiskeverksamhet kommer endast att beviljas om sådana omständigheter får betydande konsekvenser för fiskare⁽²⁾. Småskaligt kustfiske, de yttersta randområdena, generationsskiftet, utbildning och yrkesutbildning samt hälsa och säkerhet på arbetsplatsen kommer samtliga att bli föremål för särskild uppmärksamhet och särskilt stöd inom ramen för den nya EHFF. Landningsskyldigheten skulle kunna förbli en kritisk aspekt på grund av dess enorma ekonomiska konsekvenser. Därför kommer EHFF att stödja innovation och investeringar som bidrar till landningsskyldighetens genomförande såsom investeringar i selektiva fiskeredskap, i förbättringar av hamninfrastruktur och i saluföring av oönskade fångster. Slutligen kommer fiskare och hamnar att tillhandahållas stöd för modern insamling och avfallshantering av förlorade fiskeredskap och marint skräp.

3.4 Mer än 60 % av den fisk som konsumeras inom EU importeras från tredjeländer⁽³⁾. För att täcka underskottet är det till och med nödvändigt att förutom fiskeverksamheten även stödja vattenbruket, som ger fisk som uppfyller höga kvalitetsstandarder och som erbjuds till överkomliga priser. Därför kommer EHFF att stödja främjande och hållbar utveckling av vattenbruk, inbegripet vattenbruk i sötvatten.

3.5 60 % av haven ligger utanför gränserna för nationell jurisdiktion. Detta innebär att unionen kommer att behöva vara mer aktiv och ta på sig en tydligare roll när det gäller den globala utmaningen att förvalta världshaven. EHFF kommer att stödja detta åtagande för säkra, trygga, rena och hållbart förvaltade hav inom ramen för direkt förvaltning. Slutligen utgör förbättrat gränsskydd (samarbete om kustbevakning) och förbättrad sjöövervakning framväxande utmaningar som kommer att finansieras genom EHFF 2021–2027.

⁽²⁾ Om det berörda fartygets kommersiella verksamhet upphör under minst 90 på varandra följande dagar och om de ekonomiska förlusterna till följd av upphörandet uppgår till mer än 30 % av det berörda företags genomsnittliga årsomsättning under en given tidsperiod.

⁽³⁾ COM(2018) 390 s. 12.

3.6 Detta stöd kommer att kompletteras genom särskild finansiering till Europeiska fiskerikontrollbyrån, partnerskapsavtalen om hållbart fiske och unionens medlemskap i regionala fiskeriförvaltningsorganisationer och andra internationella organisationer, något som även bidrar till att stärka unionens politik inom fiskeri- och havssektorerna.

4. Allmänna kommentarer

4.1 EESK välkomnar kommissionens förslag, som ger ett mer flexibelt system för medlemsstaterna i linje med deras strategiska prioriteringar, och som syftar till att stödja en hållbar affärsmodell för fiskare och bevara fiskerisektorns konkurrenskraft. I synnerhet framhåller kommittén att huvudproblemet med den befintliga EHFF är den låga genomförandenivån⁽⁴⁾. Denna situation har följande två huvudsaker:

— Sent antagande och därmed sent genomförande. Medlagstiftarna antog inte EHFF-förordningen förrän i maj 2014 och sedan behövde medlemsstaterna ytterligare tid på sig för att planera och godkänna sina nationella program.

— Det befintliga systemet är alltför komplicerat och byråkratiskt. Dessutom tvekar många fiskare att ansöka om finansiering på grund av den oproportionerliga finansiella risken de kan komma att utsätta sig för. Enligt artikel 12.2 i förslaget (varigenom de befintliga bestämmelserna bibehålls) kommer de, om de under en period på fem år efter slutbetalningen gör sig skyldiga till någon allvarlig överträdelse⁽⁵⁾, retroaktivt att förlora rätten till stöd och bli skyldiga att återbetala allt som de erhållit. Ett sådant krav bör avskaffas.

4.2 Av de skäl som anges ovan uppmanar EESK till ett skyndsamt antagande, en mer tillgänglig finansieringsmekanism och ett mer proportionerligt och harmoniserat påföljdssystem. Alla fiskare borde se EHFF som ett användarvänligt system som är avsett att förbättra deras verksamhet i fråga om hållbarhet och kvalitet. Denna aspekt kommer att få en avgörande betydelse för genomförandet och respekten för det nya systemet för fiskerikontroll som kommissionen nyligen föreslog⁽⁶⁾. Kommittén rekommenderar att det organiserade civilsamhället och de regionala plattformarna för berörda parter ska göras delaktiga i alla skeden av processen, från utarbetandet av nationella planer till genomförandet och slutbedömningen.

4.3 Den nya EHFF-budgeten (på 6,14 miljarder euro) har minskats (-4 %) i förhållande till budgeten för den pågående EHFF 2014–2020 (6,4 miljarder). EESK inser att brexit utgör ett gediget skäl för denna finansiella nedskärning. Likväl framhåller kommittén att det för de radikala förändringar som EU fordrar av fiskerisektorn, som sysselsätter 150 000 fiskare och, längs hela värdekedjan, 730 000 arbetstagare som genererar nästan 400 miljarder euro om året i löner och nettovinst, krävs ett högre belopp eller åtminstone att den nuvarande budgeten bibehålls utan nedskärningar. Det bör noteras att den nuvarande EHFF uppgår till 0,6 % av den fleråriga budgetramen 2014–2020, vilket innebär att en minskning av dess medel kommer att ha en försumbar inverkan på EU:s totala budget men eventuellt ödesdigra konsekvenser för många kustregioner.

4.4 EESK konstaterar att kommissionens förslag inte grundar sig på en detaljerad bedömning av de sociala och ekonomiska konsekvenserna. Denna brist förvärras av att fiskerisektorn genomgår en kris sedan mer än 20 år tillbaka och att de åtgärder som föreskrevs för att uppnå ett hållbarare fiske och vattenbruk inte kunde vända utvecklingstendensen⁽⁷⁾. Kommittén kräver därför att Europeiska kommissionen (i synnerhet GD Sysselsättning) skyndsamt ska engagera sig och att en sektorsbaserad social dialog⁽⁸⁾ ska inledas i syfte att fastställa vilka åtgärder som är lämpligast för att kompensera för de ekonomiska och sociala konsekvenserna.

⁽⁴⁾ Den nuvarande EHFF 2014–2020 har genomförts i mycket begränsad utsträckning. 29 % av de finansiella resurserna har tilldelats utvalda projekt och endast 8 % av den totala budgeten har utnyttjats av de utvalda projekten. Uppgifter från kommissionen. <https://cohesiondata.ec.europa.eu/funds/emff#>

⁽⁵⁾ En allvarlig överträdelse leder till en påföljd. En sådan påföljd kan variera beroende på hur pass allvarlig överträdelsen är. Exempelvis kan den i Spanien variera mellan 601 och 60 000 euro. Detta innebär att en fiskare kan tilldömas en påföljd som står i proportion till allvaret i överträdelsen och bara uppgår till 601 euro, men till följd av artikel 10.2 kan fiskaren även förlora upp till hundratusentals euro i stöd för en investering som kan ha slutförts och betalats fem år tidigare. Denna konsekvens är ytterst stor för i synnerhet småskaligt fiske.

⁽⁶⁾ EESK:s yttrande om *Fiskerikontroll* (se sidan 118 i detta nummer av EUT).

⁽⁷⁾ I exempelvis Italien, som har en kuststräcka på 800 mil, har antalet fiskefartyg minskat med omkring 33 % under de senaste 30 åren. Fartygen är i genomsnitt 34 år gamla och i brådskande behov av att uppgraderas eller ersättas med nya. Under denna period har 18 000 arbetstillfällen försvunnit (antalet anställda inom fiskerisektorn i Italien uppgår till 25 000). *Källa*: Mipaaf (det italienska ministeriet för jordbruks-, livsmedels- och skogsbrukspolitik), 2016.

⁽⁸⁾ EU:s branschvisa dialogkommitté – havsfiske.

4.5 EESK framhåller att de åtgärder som vidtagits för att utveckla vattenbruket och den blå ekonomin fortfarande har mycket långt kvar till att kunna kompensera för förlusten av företag och arbetstillfällen, huvudsakligen på grund av ett alltför byråkratiskt system. Kommittén uppmuntrar kommissionen och medlemsstaterna att underlätta införandet av en förenklad mekanism både för nya vattenbruksprojekt och för modernisering av befintliga med särskild inriktning, på regional nivå, med fastställande av tilldelningsområden för vattenbruk.

4.6 Hållbart fiske kvarstår som huvudmålet och fiskerisektorn bör ges möjlighet att uppnå det. Denna prioritering, så som den föreslås av kommissionen, klagör dock inte huruvida åtgärder som finansieras inom ramen för den nuvarande EHFF ingår för förbättringen av arbets- och säkerhetsförhållandena, t.ex. utbildning, rådgivningstjänster, främjande av humankapital, social dialog, unga fiskare eller hälsa och säkerhet. Som sektorn och förvaltningarna har pekat ut finns det ett problem med brist på kvalificerad yrkeskraft, vilket förhindrar generationsskiftet. EESK uppmanar medlagstiftarna att prioritera den sociala dimensionen för att stärka och finansiera åtgärder för främjande och stöd av social dialog, säkerhet, arbetsförhållanden och kapacitetsuppbyggnad, och därmed öka arbetstagarnas kunnande. Annars kommer unga yrkesverksamma inte att lockas till denna sektor.

4.7 Modernisering av fartyg för att öka säkerheten ombord utan att öka fiskekapaciteten, generationsskifte och lämpliga arbetsförhållanden, lämplig utbildning och lämpliga löner utgör avgörande indikatorer på EU:s brister i fråga om tillväxt och styrka. EHFF bör få fiskare att engagera sig för att bevara den marina biologiska mångfalden även genom stöd till innovativa redskap för att öka selektiviteten samt genom konsekvensbedömningar och begränsning av fiskets konsekvenser, med mera. Inom denna ram kommer den nedvarvningstrategi som kommissionen valt inte att kunna lösa alla problem med anknytning till hållbarhet och konkurrenskraft.

4.8 EESK konstaterar att det mesta av den fisk som importeras från tredjeländer har fiskats under mindre hållbara former än jämförbara EU-fångster, för att inte tala om arbetsförhållandena antingen ombord eller vid bearbetningen i land. De lägre priser som detta ger upphov till innebär osund konkurrens gentemot EU:s fiskare, till skada för eventuella utsikter till att kunna uppnå stabila minimipriser vid det första försäljningsstället, vilket utgör en nödvändig förutsättning för deras överlevnad. Kommittén uppmuntrar Europeiska kommissionen och medlemsstaterna att vidta kraftfullare åtgärder genom att genomdriva full spårbarhet för importerade varor, både med avseende på olagligt, orapporterat och oreglerat fiske och livsmedelssäkerheten samt att organisera informationskampanjer för att göra konsumenterna medvetna om kvaliteten på europeisk fisk. Tvivelaktiga återförsäljningsmetoder såsom att skylta med tinad fisk i stånd för färsk fisk, utan någon klar och entydig märkning, måste också stävjas.

5. Särskilda kommentarer

5.1 Kommittén stöder den nya strategi som Europeiska kommissionen antagit och som syftar till att upprätta en allmän ram utan föreskrivande åtgärder, varigenom medlemsstaterna, genomförandemyndigheter och stödmottagare ges större flexibilitet. I synnerhet bör detta förenklade system ge möjlighet att skapa skräddarsydda nationella program. Detta måste dock ske under former som säkerställer lika villkor inom hela EU i fråga om tillgång till finansiering. Dessutom bör förordningen om gemensamma bestämmelser, i vilken alla genomförandebestämmelser ingår, främja gemensam användning av olika EU-finansieringsprogram. Tydliga mekanismer bör inrättas för att kontrollera att offentliga medel faktiskt används där behovet är störst och att finansiellt stöd anslås för hållbar förvaltning av världshaven.

5.2 EESK stöder förslaget om att fastställa fyra huvudprioriteringar. Framför allt välkomnar kommittén den särskilda inriktningen på världshavsförvaltning och lokal utveckling, i överensstämmelse med sina tidigare yttranden, i syfte att uppnå målen för hållbar utveckling och stödjande småskaligt fiske⁽⁹⁾. EESK påpekar dock att fall av slaveri och exploatering har upptäckts på europeiska fiskefartyg den senaste tiden⁽¹⁰⁾ och att sådan praxis tyvärr är ännu mer utbredd i tredjeländer (inklusive barnslaveri). Kommittén anser att den nya globala strategi som kommissionen inleder bör betrakta kampen mot alla former av exploatering av människor som en hörnsten.

5.3 Kommittén anser att fiskeflottans förnyelse utgör ett centralt problem eftersom de europeiska fiskefartygen i genomsnitt är mer än 30 år gamla och det ofta krävs mer än en enkel uppgradering. Av detta skäl rekommenderar EESK att man uppmuntrar till finansiering av nya fartyg för att ersätta de gamla, under förutsättning att fiskeflottan i fråga inte har någon överkapacitet och att målarterna fiskas på en nivå med maximal hållbar avkastning. Mot bakgrund av IMO:s strategi för en minskning av utsläppen av växthusgaser från fartyg, som syftar till att minska de totala årliga utsläppen med minst

⁽⁹⁾ EESK:s yttrande om "Flerårig plan för fiske efter små pelagiska arter i Adriatiska havet" (EUT C 288, 31.8.2017, s. 68).

⁽¹⁰⁾ <https://www.theguardian.com/world/2018/may/18/we-thought-slavery-had-gone-away-african-men-exploited-on-irish-boats>

50 % senast 2050, måste dessutom större fartyg byta ut sina motorer för att anpassa sig till och uppfylla detta internationella mål. Det är därför nödvändigt att upphandlingen av hållbarare och effektivare motorer omfattas för att minska koldioxidutsläppen och garantera besättningarnas säkerhet. Enligt FAO:s bedömning utgör fiske en potentiellt farlig verksamhet och det krävs lämplig utbildning om hälsa och säkerhet på arbetsplatsen för att minska antalet dödsfall, skador och yrkesrelaterade sjukdomar⁽¹⁾. Av all dessa anledningar borde det vara viktigt att skilja fiskekapaciteten och skyddet av den biologiska mångfalden från förnyelsen av fartygsflottan och motorparken.

5.4 Stöd vid tillfälligt upphörande har haft stor betydelse för förbättringen av beståndens status, framför allt när det gäller fredningstider, och samtidigt delvis kompenserat fiskare för deras inkomstförlust. Kommissionen bibehåller denna åtgärd i den nya budgetramen, men föreslår nya krav som inte fanns i den tidigare förordningen. Eftersom det saknas rapporter om missbruket av medel för tillfälligt upphörande bör kommissionen respektera och behålla de tidigare kriterierna för att kunna ge detta stöd åt det största antalet fiskare som kan behöva det. Samma princip bör gälla för permanent upphörande. I båda fallen är det viktigt att fiskarna får detta ekonomiska stöd och inte bara ägaren av fiskefartygen, såsom den nuvarande EHFF fastställt.

5.5 Fiske är en årstidsbunden verksamhet, och fångster kan vara osäkra och ibland överstiga marknadens behov. Det är därför nödvändigt att ha de medel som krävs för att korrekt hantera produktionsöverskott och bidra till att stabilisera delar av produktionen innan den bjuds ut till försäljning, i synnerhet vid en minskning av fångsterna. För att uppnå detta bör EHFF fortsätta att stödja producentorganisationer som behöver en mekanism för tillfällig lagring av fiskeriprodukter avsedda att användas som livsmedel. För att säkerställa att stödet fungerar fullt ut bör det ställas till förfogande utan dröjsmål. I detta avseende stöder EESK bibehållandet av mekanismer för ersättning av kostnaderna för lagring.

5.6 Generationsskiftet är en annan avgörande fråga för sektorns framtid. Vissa nya initiativ för att underlätta inköp av ett begagnat fartyg, yrkesutbildning och förbättrade arbetsförhållanden kan vara till hjälp, men de löser inte huvudproblemet: låg avkastning på investeringar. Detta är särskilt tydligt inom småskaligt fiske, med fartyg under 12 meter som drivs på familjenivå. EESK noterar att den kontinuerliga nedgången i antalet fartyg och arbetstillfällen står i bjärt kontrast till kommissionens prognos om en fördubbling av avkastningen från EU:s fiskerisektor fram till 2030, i överensstämmelse med den uppskattade globala tillväxten⁽²⁾.

5.7 Kommittén stöder förslaget om särskilda åtgärder till förmån för småskaligt kustfiske, vilket utgör en väsentlig drivkraft bakom försörjningen och kulturarvet i många kustsamhällen. Detta står för 75 % av alla fiskefartyg som finns registrerade inom EU och för nästan hälften av arbetstillfällena. Under de senaste årtiondena har det traditionella och småskaliga fisket fått betala det högsta priset för krisen och detta fiske är i behov av en särskild strategi för att kunna återta en stabil ställning på marknaden. Detta initiativ kommer även att ha positiva effekter för krisdrabbade lokalsamhällen.

5.8 Kommittén anser att det krävs innovativa strategier för att förvalta rättigheter avseende småskaligt fiske och att det är avgörande med ytterligare samarbete för att man ska kunna hjälpa sektorn att hantera kvoter/dagar till sjöss, koppla produktionen till saluföring och lösa problem angående begränsande arter (s.k. choke species). Kustsamhällen och den marina miljön kommer att gynnas mest när fiskemöjligheterna tilldelas på grundval av transparenta miljömässiga, sociala och ekonomiska kriterier. Fonder som stöder hållbarhet och deltagandeprocesser kan bidra till hanteringen av dessa utmaningar och inbegriper åtgärder såsom att främja workshoppar och att utforma deltagandeprocesser i syfte att samverka med vetenskapliga och andra aktörer.

5.9 Lokalt ledd utveckling (LLU) har utgjort ett mycket användbart verktyg under programperioden 2014–2020. Denna strategi spelade en viktig roll för att öka den ekonomiska diversifieringen i lokalsamhällen. Av denna anledning stöder kommittén förslaget om att utvidga denna strategi till att omfatta alla sektorer inom den blå ekonomin. I samband med tilldelningen av medel för en hållbar blå ekonomi bör man dock säkerställa sociala och ekonomiska fördelar för nuvarande och framtida generationer samt återställa och bevara mångfalden, produktiviteten, motståndskraften och det inneboende värdet hos marina ekosystem, liksom främja ren teknik, förnybar energi och cirkulära materialflöden.

⁽¹⁾ FAO uppskattar antalet dödsfall inom fiskerisektorn till över 32 000 per år på global nivå (<https://safety4sea.com/fishers-fatalities-give-impetus-to-fishing-vessel-safety-work/>).

⁽²⁾ OECD, *The Ocean Economy in 2030*, 2016.

5.10 Kommittén betraktar MedFish4Ever-förklaringen från Malta 2017 som en hörnsten för EU:s åtgärder. EESK anser likväl att särskilda bevarandeåtgärder och tekniska åtgärder bör anpassas efter olika former av fiske och efter Medelhavets biologiska egenskaper. EESK har nämligen konstaterat att den framgångsrika modell som den fleråriga planen för fiske efter målart (t.ex. Östersjön) erbjuder är mindre effektiv när det gäller blandfiske (t.ex. Medelhavet)⁽¹³⁾. Dessutom är fiskemetoderna helt olika i norra och södra Europa. Framför allt kännetecknas fisket i Medelhavet av småskaligt och traditionellt fiske⁽¹⁴⁾. Därför rekommenderar kommittén att man främjar forskning om beståndsbedömning och datainsamling i syfte att utarbeta skräddarsydda, effektivare system för att skydda den biologiska mångfalden. Effektiv datainsamling och kontroll samt effektivt genomdrivande utgör väsentliga förutsättningar för en ansvarsfull fiskeförvaltning som ökar de sociala och ekonomiska fördelarna för fiskare och lokalsamhällen.

5.11 Såsom redan förutsagts av EESK⁽¹⁵⁾ utgör landningsskyldigheten ett av sektorns huvudproblem, såväl för fiskeförretagen som för de nationella myndigheterna, på grund av dess komplexitet och de höga kostnaderna för att övergå till ett hållbarare fiske (dvs. användning av selektiva redskap). Kommissionens nya förslag om fiskerikontroll⁽¹⁶⁾ bör utöka de nuvarande kraven på småskaliga fartyg och kommer generellt att fastställa nya skyldigheter och uppgifter för sektorn som helhet (dvs. att intern kameraövervakning blir obligatorisk ombord). EESK anser att det är nödvändigt med ett mer förenklat, flexibelt och pragmatiskt kontrollsystem, och ett stort antal fartyg bör tillhandahållas lämpligt stöd på nationell nivå. Av denna anledning är ett framgångsrikt genomförande av det nya kontrollsystemet strikt kopplat till ett snabbt och fullständigt genomförande av EHFF 2021–2027 för att hjälpa alla fiskare att efterleva den nya förordningen⁽¹⁷⁾.

5.12 EESK framhåller att det nya EU-direktivet om minskning av vissa plastprodukters inverkan⁽¹⁸⁾ (dvs. utjänta fiskeredskap) tillsammans med det nya direktivet om mottagningsanordningar i hamn⁽¹⁹⁾ öppnar upp nya scenarier och möjligheter vad gäller hållbart fiske och cirkulär ekonomi. Syftet med åtgärden är att uppmuntra till inlämning av fiskeredskap genom incitament till fiskare att ta med allt annat avfall och marint skräp som samlas in under fiskeriverksamhet tillbaka till hamn.

5.13 Detta initiativ bör vara av grundläggande betydelse för sektorn eftersom fiskare, enligt nu gällande lagar, är tvungna att betala för deras bortskaftande i hamn. Detta innebär att fiskare för närvarande betalar för att städa upp haven och bortskafta avfall som de själva inte gett upphov till utan tvärtom samlat in. EESK anser att fiskare kan bidra med betydande mervärde och att uppstädning, med rätt utbildning, skulle kunna bli ytterligare en lönsam ekonomisk verksamhet vid sidan om fiske och turism (den blå ekonomin)⁽²⁰⁾.

5.14 EESK föreslår, i överensstämmelse med kommissionens förslag om att 25 % av EU:s totala budget ska anslås till åtgärder mot klimatförändringarna, att en betydande andel av dessa pengar ska anslås till renovering av hamnar, i syfte att "sluta kretsloppet" i fråga om hantering av marint skräp och främja en cirkulär ekonomi. Särskilda medel bör, inom ramen för en bredare strategi för förebyggande av marint skräp, anslås för uppstädning av floder⁽²¹⁾. EESK anser att modeller för öppen förvaltning i vilka myndigheter och det organiserade civilsamhället på lokal nivå deltar, såsom flodkontrakt, skulle kunna efterbildas genom en strukturerad strategi, för att därigenom främja upprättandet av gränsöverskridande nätverk⁽²²⁾.

5.15 Många berörda parter har pekat på svårigheter med att upprätta lika villkor på områden där havet används på andra sätt, i synnerhet i områden som delas med flottor från tredjeländer⁽²³⁾. Av denna anledning skulle en mer framträdande roll för EU inom internationell världshavsförvaltning kunna erbjuda möjligheter vad gäller miljöhållbarhet och rättvis konkurrens.

⁽¹³⁾ AKFM, *The State of Mediterranean and Black Sea Fisheries*, 2016, s. 26. Såsom framhålls av AKFM-FAO är det lättare att bedriva målinriktat fiske i målartshav, eftersom färre fiskarter lever sida vid sida där, vilket innebär att det är lätt att fastställa fångstbegränsningar. I blandfiskehav kan däremot många fiskarter återfinnas i samma område.

⁽¹⁴⁾ EESK:s yttrande "Reformen av den gemensamma fiskeripolitiken", punkt 1.3 (EUT C 181, 21.6.2012, s. 183) och "Flerårig plan för fiske efter små pelagiska arter i Adriatiska havet" (EUT C 288, 31.8.2017, s. 68).

⁽¹⁵⁾ EESK:s yttrande "Landningsskyldigheten" (EUT C 311, 12.9.2014, s. 68). Punkt 1.2: "kommissionens förslag är alltför komplicerat, och [...] det kommer att medföra ett onödigt och oproportionerligt extraarbete för fiskarna i samband med tillämpandet av landningsskyldigheten. Därför bör man satsa på en mer pragmatisk, tydlig, enkel och flexibel lagstiftning som verkligen ger fiskarna tid till att anpassa sig under en övergångsperiod utan att riskera att drabbas av hårda sanktioner."

⁽¹⁶⁾ COM(2018) 368.

⁽¹⁷⁾ Se fotnot 6.

⁽¹⁸⁾ COM(2018) 340 final.

⁽¹⁹⁾ COM(2018) 33 final.

⁽²⁰⁾ EESK:s yttrande om "Plast för engångsbruk" (EUT C 62, 15.2.2019, s. 207).

⁽²¹⁾ Unep-rapport, 2016. 80 % av det marina skräpet har sitt ursprung i floder.

⁽²²⁾ Se fotnot 20.

⁽²³⁾ Den rådgivande nämnden för Medelhavet, frågor om EU:s finansiering efter 2020 av fiske- och havssektorerna, februari 2018.

5.16 EESK stöder genomdrivandet av kontroller ombord på fartyg från tredjeländer. Dessutom framhåller kommittén att ett bättre spårbarhetssystem avseende fisk från tredjeländer skulle komma väl till pass för att hantera bedrägerier och garantera livsmedelssäkerhet.

Bryssel den 12 december 2018.

Luca JAHIER
*Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande*
